

V U O S I K E R T O M U S 2 0 0 1

KORKEIN
HALLINTO-
OIKEUS

*Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomus
vuodelta 2001 on julkaistu suomeksi, ruotsiksi,
englanniksi ja ramskaksi.*

*Kannen kuva on otettu korkeimman hallinto-
oikeuden käytössä olevasta rakennuksesta
osoitteessa Fabianinkatu 15. Sen yläosassa on
vuosiluku 1901 eli rakennuksen pystyttämistä
tuli vuonna 2001 kuluneeksi sata vuotta.*

Sisällys

- 4 Korkein hallinto-oikeus, oikeusvaltio ja yhteiskunta
Pekka Hallberg
presidentti
- 6 Korkein hallinto-oikeus ylimpänä hallintotuomioistuimena
- 7 Vuoden 2001 lainkäyttöasioista
- 9 Maankäyttö- ja rakennusasioista
Ritva Koljonen
hallintoneuvos
Hannu Ranta
vanhempi hallintosihteeri
- 10 Kilpailuasioista
Ahti Rihto
hallintoneuvos
Irma Telivuo
vanhempi hallintosihteeri
- 11 Patentti- ja hyödyllisyysmalliasioista
Karri Vartiainen
yli-insinöörineuvos
Kristina Björkvall
hallintosihteeri
- 12 Toiminnasta
- 15 Organisaatio ja henkilöstö
- 18 Tilastoja
- 31 Alueelliset hallinto-oikeudet ja muu alempi hallintolainkäyttö

Korkein hallinto-oikeus, oikeusvaltio ja yhteiskunta

Pekka Hallberg

Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti

Maailman tapahtumia seuratessa monella on huoli yhteiskunnan kehityksestä. Meille suomalaisille on olennaista pitää kiinni oikeusvaltiosta ja sen kautta perusarvoista, ihmisten vapaudesta ja oikeuksista sekä sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta.

Oikeus ymmärretään joskus vain ongelmien ratkaisemiseksi, kun julkisuudessa ovat etualalla rikokset, vahingonkorvaukset ja oikeudenkäyntikulut. Oikeudella on kuitenkin tasapainottavana tekijänä paljon suurempi merkitys yhteiskunnassa.

Hallintotuomioistuinten oikeusturva-tehtävä. Hallintolainkäyttö on avainasemassa kysyttäessä, minkälaisessa oikeusvaltiossa elämme. Jokainen joutuu jatkuvasti tekemisiin viranomaisten kanssa ja perää oikeutta esimerkiksi verotuksen, ympäristön, sosiaaliturvan ja kunnallishallinnon kysymyksissä. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana on asioita kaikilta hallinnonaloilta ja -asteista. Niistä piirtyy kuva suomalaisen oikeusvaltion toimivuudesta. Kun asioista kolmannes liittyy Euroopan unionin oikeuteen, tätä kautta avautuu myös näkökulma eurooppalaisten oikeudelliseen todellisuuteen.

Korkein hallinto-oikeus ratkaisi vuoden 2001 aikana 3.612 asiaa. Päätöksistä valtaosa, noin 2.400 oli asiaratkaisu-

ja. Keskimääräinen ratkaisuaika oli runsaat 10 kuukautta. Edellisten vuosien natura-asioiden määrästä aiheutunut viivästys saadaan vähitellen korjattua ja saavutetaan joutuisuudelle asetettuja tavoitteita.

Viime vuoden uudistuksista on mainittava kilpailuneuvoston ja markkinatuomioistuimen yhdistäminen markkinaoikeudeksi, joka on uusi erityinen hallintotuomioistuin. Suunnitteilla on toimeentuloturvan muutoksenhaun uudistaminen ja ylimääräisen muutoksenhaun avaaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen myös vakuutus-oikeuden päätöksistä. Uudistukset lisäävät hallintotuomioistuinlaitoksen vastuuta oikeusturvasta.

Tuomioistuinratkaisujen vaikutuksista.

Tuomioistuimet ratkaisevat asianosaisten riitoja tavoitellen lakiin perustuvaa oikeudenmukaisuutta. Päätöksillä on kuitenkin usein asianosaispiiriä laajemmalle ulottuvia yhteiskunnallisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia. Nyt 33. kerran julkaistavassa vuosikertomuksessa ovat tästä esimerkkeinä maankäyttöön, taloudelliseen kilpailuun ja patentteihin liittyneet asiat. Päätösten saattamiseksi yhteiskunta- ja taloustieteellisen tutkimuksen ai-neistoksi korkeimmassa hallinto-oikeudessa on aloitettu tutkimusjulkaisujen sarja. Ensimmäiset perusselvitykset ovat ilmestyneet.

Päätöksistä, joilla on laajoja vaikutuksia, voidaan vuodelta 2001 mainita esimerkkeinä terveydenhuoltopalvelujen huomi-

oon ottaminen toimeentulotuessa, diabeetikkojen oikeus saada hoitotarvikkeita, erityisaloilla työskentelevien oikeus vähentää palkkatuloistaan ylimääräisiä elantokustannuksia, paluumuuttajaeläkeläisten verokohtelu ja lankapuhelinverkon vuokrauksen hinnoittelu. Samoin lainkäytön joutuisuus, esimerkiksi kaava-asioissa, voi usein vaikuttaa asumiseen ja työllisyystilanteeseen.

Oikeusturvan saatavuus. Oikeusturva on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Perustuslainsäädätään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon periaatteista. Niitä ovat käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, päätösten perustelevuus sekä oikeus hakea muutosta. Muutoksenhakua on tarkasteltava kansalaisten kannalta eikä tuomioistuinten työn järjestämisenä. Kun perustuslakimme menee pitemmälle kuin kansainväliset ihmisoikeussopimukset, miksi Suomi ei voisi olla mallimaa oikeudenkäyntiä kehitettäessä?

Viime vuosien oikeudenkäyntiuudistuksia olisi vihdoinkin korjattava vähentämällä muotomääräyksiä ja alentamalla näin oikeudenkäyntikulua. Vaikka hallintolainkäytössä ei kuluista ole noussut kynnystä, kehittämistarpeita on menettelyn välittömyyden ja joutuisuuden lisäämisessä. Tehokkuus vähentää valitusten käyttämistä asioiden viivyttämiseen.

Oikeuden todellisuus. Hallintolainkäytölle on ominaista aktiivinen prosessijohto. Julkisoikeuden riidoissa ei aina ole tasavertaisia asianosaisia. Huolehtimalla, että asiat tulevat selvitettyiksi, voidaan lisätä oikeudenkäynnin tasapainoa yksityisen ja vastapuolena olevan viranomaisen välillä. Oikeusturvalle on olennaista, että asioita ei ratkaista puutteellisen aineiston pohjalta. Ratkaisujen on vastattava todellisuutta.

Oikeuden todellisuuteen kuuluu päätösten avoin ja seikkaperäinen perustelevuus. Tämä on tärkeää niin asianosaisille kuin ylimmän tuomioistuimen ratkaisujen osalta oikeuskäytännön ohjaamisessakin. Niissäkin tapauksissa, joissa alueellisen hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos ja perustelut pysytetään, on viime vuonna kehitetty selkeämpää tapaa ilmaista asian perusteellinen tutkiminen. Julkisuuslain tarkoituksena on toteuttaa hyvää tiedonhallintatapaa viranomaistoiminnassa. Valmistella on myös uusi laki oikeudenkäynnin julkisuudesta.

Viestintää on korkeimmassa hallinto-oikeudessa kehitetty uudistamalla diaarijärjestelmää sekä julkistamalla nyt periaatteelliset ratkaisut jo antamispäivänä myös tuomioistuimen kotisivulla. Kaiken vallankäytön, myös tuomiovallan, tulee olla avointa ja valmis kohtaamaan kritiikkiä. Vahva tuomiovalta ja luottamus sen puolueettomuuteen voi rakentua vain avointen menettelytapojen varaan.

Oikeusvaltion toimivuus. Oikeusvaltioperiaatteiden, lainalaisuuden, vallanjoon tasapainon ja ihmisten perusoikeuksien ohella on muistettava järjestelmän toimivuus. Tuomioistuimilla on olennainen vastuu oikeusvaltion todellisuudesta. Arkisista ongelmista piiryy kuva oikeasta ja väärästä sekä oikeudenmukaisuuden toteutumisesta yhteiskunnassa.

Tuomioistuinten on tietysti vastattava myös voimavarojen tehokkaasta käytöstä, asioiden hallinnasta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Korkeimmalle hallinto-oikeudelle kuuluu perustuslain mukaan myös valvoa alempien hallintotuomioistuinten toimintaa sekä antaa lausuntoja ja tehdä tarvittaessa esityksiä lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä. Nämä tehtävät korostavat yhteiskunnallista vastuuta oikeusturvan, oikeudenmukaisuuden ja oikeusvaltion kehityksestä. ■

Korkein hallinto-oikeus ylimpänä hallintotuomioistuimena

Suomen perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Riita- ja rikosasioissa ylintä tuomiovaltaa käyttää korkein oikeus. Korkein hallinto-oikeus ja korkein oikeus perustettiin vuonna 1918.

Korkein hallinto-oikeus myös valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan. Tavoitteena on varmistaa, että hallintotuomioistuinjärjestelmä toimii kokonaisuutena ja tehokkaasti.

Perustuslaissa edellytetään kaiken julkisen vallan käytön perustuvan lakiin. Jokainen voi saattaa hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi, onko hänen oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan koskeva hallintopäätös lainmukainen. Yleinen muutoksenhakuoikeus hallintopäätöksiin on järjestetty lähinnä hallintolainkäyttölailla.

Hallintolainkäyttölaki on prosessilaki yleisissä hallintotuomioistuimissa. Hallintolainkäytön päämääränä on oikeusvarmuuden ylläpitäminen sekä aineellisen oikeuden vaatimuksia vastaavan ja tehokkaan oikeussuojan varmistaminen.

Oikeusturvatavoitetta korostaa myös hallintolainkäyttölain virallisperiaatteeksi ja oikeusturvaperiaatteeksi kutsuttu säännös asian selvittämisestä. Hallintotuomioistuin vastaa osaltaan siitä, että asia tulee selvitettyksi. Asianosainen pystyy yleensä ajamaan asiaansa ilman asiamiestä, mikä helpottaa muutoksenhakua ja oikeusturvan saamista. Hallintoprosessissa pyritään siihen, että asioita ei ratkaista puutteellisten selvitysten pohjalta ja että oikeusturva on todellista. ■

Vuoden 2001 lainkäyttöasioista

Saapuneet. Vuonna 2001 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 3.752 uutta asiaa. Niistä oli valitus- ja valituslupa-asioita 3.446 sekä hakemusasioita 306, suurimpana ryhmänä purkuhakemukset.

Valitus- ja valituslupa-asioista lukumäärältään suurin ryhmä olivat veroasiat, 23 prosenttia kaikista saapuneista (28 prosenttia vuonna 2000). Muita suuria ryhmiä olivat sosiaaliasiat 13 (14) prosenttia, rakentamis- ja kaavoitusasiat 13 (10) prosenttia, ympäristö- ja vesiasiat 7 (6) prosenttia, ulkomaalaisasiat 7 (4) prosenttia, terveyden- ja sairaanhoitoasiat 6 (5) prosenttia, virkamiesasiat 5 (5) prosenttia sekä kunnallisasiat 4 (5) prosenttia. Korkeimman hallinto-oikeuden diaarikaavassa erilaisia asiarhmiä on 180.

Ratkaistut. Vuonna 2001 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 3.612 asiaa. Niistä valitusasioi-

Lainkäyttökysymykset ratkaistaan yleensä viiden tuomarin kokoonpanoissa. Toisen jaoston istunnossa ovat (vasemmalta lukien) esittelijäneuvos Paula Tenkanen asian esittelijänä, hallintoneuvos Raimo Anttila, hallintoneuvos Ahti Rihto istunnon puheenjohtajana, hallintoneuvos Ismo Talikka, hallintoneuvos Tuulikki Keltanen ja hallintoneuvos Heikki Kanninen.

ta oli 2.120 ja valituslupa-asioita 1.170. Loput 322 ratkaistua asiaa koskivat lähinnä ylimääräistä muutoksenhakua.

Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 10,9 kuukautta.

Korkein hallinto-oikeus toimitti vuonna 2001 neljä katselmusta.

Vuoden lopussa korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli vireillä 3.281 asiaa.

Ei yleistä valituslupajärjestelmää. Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää.

Asianosaisella on siten pääsääntöisesti valitus-oikeus ja korkein hallinto-oikeus antaa aineellisoikeudellisen asiaratkaisun.

Merkittävimmät asiaryhmät, joissa niitä koskevien lakien mukaan on ensin haettava valituslupaa, ovat veroasiat, ulkomaalaisasiat ja toimeentulotukiasiat. Perusteet valituslupien myöntämiseksi on kuitenkin säädetty sellaisiksi, että muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkkää prejudikaatti- eli ennakkopäätösjärjestelmää.

Ratkaistuista 1.170 valituslupa-asiasta valituslupahakemus hyväksyttiin 260:ssä eli 22 prosentissa. Ratkaistuista valituslupa-asioista oli veroasioita 722. Niistä 143:ssa eli 20 prosentissa valituslupahakemus hyväksyttiin. Vuonna 2001 ratkaistuista 3.612 valitus- ja valituslupa-asiasta yhteensä 2.380:ssä eli 66 prosentissa korkein hallinto-oikeus antoi asiaratkaisun.

Ennakkopäätösten julkaiseminen.

Korkein hallinto-oikeus on vuodesta 1918 lähtien julkaissut periaatteellisesti merkittävimmät ratkaisunsa vuosikirjassaan. Vuosikirjaan valitaan päätökset, joilla on merkitystä lain soveltamiselle muissa samanlaisissa tapauksissa tai joilla on muutoin yleistä merkitystä.

Heinäkuussa otettiin käyttöön korkeimman hallinto-oikeuden rakenteeltaan ja ulkoasultaan uudet kotisivut (<http://www.kho.fi> ja <http://www.hfd.fi>). Syyskuussa ratkaisujen julkaisemista uudistettiin niin, että vuosikirjaan valituista päätöksistä julkaistaan jo antopäivinä kotisivuilla samat ratkaisuselosteet kuin vuosikirjassa.

Vuoden 2001 vuosikirjassa julkaistiin ratkaisuselosteet 69 päätöksestä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus julkaisi kotisivuillaan 154 ratkaisuselostetta muista kuin vuosikirjaan valituista päätöksistä. Istuntojen puheenjohtajat ratkaisevat, mistä päätöksistä julkaistaan ratkaisuselosteet vuosikirjassa tai lyhyemmät ratkaisuselosteet. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösten selosteita vuodesta 1944 lähtien on saatavilla Valtion säädöstietopankissa Finlexissä (<http://www.finlex.fi>).

Kansalaisten mahdollisuudet seurata korkeimman hallinto-oikeuden diaaritietoja paraniivat kesäkuussa, kun kirjaamossa otettiin käyttöön sitä varten uusi asiakaspääte. Tuomioistuinten kyselykäyttäjärjestelmässä eli Kyöstissä asiakkaat voivat selailta sähköisessä muodossa olevia tuomioistuinten julkisia diaaritietoja. Järjestelmä sisältää tiedot korkeimpaan hallinto-oikeuteen 1.6.2001 alkaen saapuneista asioista.

Edistääkseen lainkäytön tutkimusta korkein hallinto-oikeus on aloittanut tutkimusjulkaisujen sarjan. Vuonna 2001 siinä ilmestyi ensimmäisenä perusselvitys *Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset yhteiskunta- ja taloustieteellisen tutkimuksen aineistona*.

Ennakkoratkaisupyynnöt EY-tuomioistuimeen. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen korkein hallinto-oikeus lähetti vuonna 2001 kaksi ennakkoratkaisupyynnötä, jotka koskivat kaivostoiminnassa muodostuvaa sivukiveä ja rikastushiekkaa sekä lääkkeiden rinnakaistuontia. ■

Maankäyttö- ja rakennusasioista

*Ritva Koljonen
hallintoneuvos*

*Hannu Ranta
vanhempi hallintosihteeri*

Maankäytön suunnittelua ja rakentamista koskevien valitusten osuus kaikista vuonna 2001 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista valituksista oli noin 13 prosenttia. Kyseessä on siten suhteellisen suuri yhtenäinen asiaryhmä.

Vanha rakennuslaki korvattiin jo 1. 1. 2000 lukien uudella maankäyttö- ja rakennuslailla. Maankäyttö- ja rakennuslain siirtymäsäännösten mukaan hallintoviranomaisissa lain voimaantullessa vireillä olleissa asioissa noudatetaan rakennuslakia eräin poikkeuksin. Niinpä valtaosa vuonna 2001 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista valituksista koski asioita, joissa sovellettiin rakennuslain säännöksiä.

Rakennuslain mukaisissa asioissa merkittävimmät oikeudelliset ongelmat liittyivät rakennuslain ja muun ympäristöoikeudellisen lainsäädännön liittymäkohtiin. Useimmin esillä oli suoraan luonnonsuojelulakiin perustuvan suojelun huomiointaminen rakennuslain mukaisessa maankäytön suunnittelussa. Myös ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja ympäristönsuojelulain suhde rakennuslakiin aiheutti soveltamisongelmia.

Useimmat valitukset koskivat rantarakentamista järjestäviä yleiskaavoja. Kaavoitetut alueet olivat usein laajoja. Asioissa oli vastakkainasettelua toisaalta ranta-alueiden omistajien usein mer-

kittävien taloudellisten intressien ja toisaalta kansainvälisiin velvoitteisiin perustuvien suojelutavoitteiden välillä. Oikeudelliset ongelmat liittyivät Natura 2000 -verkostoon ehdotettujen alueiden suojelun turvaamista koskevien säännösten suhteeseen maanomistajien tasapuolisen kohtelun vaatimukseen, eli suojelualueille osoitettavan korvattavan rakennusoikeuden määrään.

Rakennuslain mukaisia yksityiskohtaisia kaavoja koskevista asioista laajimpia olivat asiat, joissa oli kyse kaupunkikuvan tai rakennushistoriallisesti arvokkaiden rakennusten säilyttämisestä. Tällaisissa asioissa toimitettiin yksi katselmus.

Maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskauppan suuryksiköiden sijainninohjausta koskevat säännökset tulivat sovellettaviksi jo 1.3.1999 siten, että muilta osin sovellettiin vielä vanhan rakennuslain säännöksiä. Vuonna 2001 ratkaistiin joitakin poikkeuslupa- ja kaava-asioita, joiden oikeudelliset ongelmat liittyivät näiden sijainninohjausjärjestelmää koskevien säännösten soveltamiseen osana rakennuslain muodostamaa kokonaisuutta.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneiden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten asioiden määrä jäi vuonna 2001 suhteellisen vähäiseksi (226) ja painottui loppuvuoteen. Julkaistut ratkaisut koskivat poikkeamistoimivaltaa rantavyöhykkeillä ja alueilla, joille on jo vahvistettu yksityiskohtainen kaava sekä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Näiden ohella ratkaistiin asema-kaavaa, poikkeamista, suunnittelutarvelupaa ja rakennuslupaa koskevia valituksia. ■

Kilpailuasioista

Ahti Rihto
hallintoneuvos

Irma Telivuo
vanhempi hallintosihteeri

Korkein hallinto-oikeus antoi kilpailunrajoituksista annetun lain soveltamista koskevissa asioissa vuonna 2001 yhteensä kahdeksan ratkaisua. Varsinaiset kilpailuasiat eivät näin ollen lukumääräisesti muodosta suurta osaa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuista. Asiat ovat yleensä laajoja ja niissä on kysymys suurista taloudellisista arvoista. Kilpailuasiat herättävät usein myös julkista kiinnostusta. Kun yksittäisissä asioissa myös varsin usein on esiintynyt oikeudellisesti merkittäviä kysymyksiä, korkein hallinto-oikeus on vuonna 2001 tekemistään kilpailua koskevista ratkaisuksista päättänyt julkaista kolme.

Selvästi suurimman kilpailuasiodien ryhmän muodostavat määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat asiat. Korkein hallinto-oikeus on vuonna 2001 käsitellyt omistaja-alennuksen myöntämistä paikallisteletoinnassa, alennuskäytäntöjä kalenterien myynnissä, taksien välitystoimintaa ja alennuskäytäntöjä lukion oppikirjamarkkinoilla koskevat asiat.

Tarjouskartelleja koskevat asiat muodostavat myös selvästi erottuvan ryhmän korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi saatetuissa kilpailuasioissa. Tarjouskartelli

liittyy useimmiten julkisiin hankintoihin. Korkein hallinto-oikeus on vuonna 2001 antamassaan ratkaisussa kuitenkin todennut, että kilpailuneuvosto, jonka toimivaltaan sinänsä kuuluvat sekä julkisista hankinnoista annetun lain että kilpailunrajoituksista annetun lain mukaiset asiat, ei voi julkista hankintaa koskevaa hakemusta käsitellessään tutkia, ovatko hankintaa koskevaan tarjouskilpailuun osallistuneet tarjoajat rikkoneet kilpailunrajoituksista annettua lakia.

Korkein hallinto-oikeus on ensimmäisen kerran vuonna 1992 voimaan tulleen kilpailunrajoituksista annetun lain aikana saanut vuonna 2001 käsiteltäväkseen asian, jossa on ollut kysymys varsinaisesta kartellista. Yrityskauppavalvontaa koskevia asioita ei toistaiseksi ole saatettu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Kilpailun edistämisestä on kysymys myös eräissä erityislainsäädännön piiriin kuuluvissa asioissa. Monopoliasemassa olevan sähköverkon haltijan sähkön siirron hinnoittelun kohtuullisuus on tullut korkeimman hallinto-oikeuden tarkasteltavaksi sähkömarkkinalain nojalla ja kiinteän puhelinverkon haltijan metallijohtimisten tilaajayhteyksien hinnoittelun kohtuullisuus telemarkkinalain nojalla. ■

Patentti- ja hyödyllisyysmalliasioista

Karri Vartiainen
yli-insinöörineuvos

Kristina Björkvall
hallintosihteeri

Keksinnölle voi Suomessa hakea patenttia tai hyödyllisyysmallisuojaaja Patentti- ja rekisterihallitukselta (PRH). PRH myöntää haetun suojan, jos hakemuksessa kuvattu keksintö on hakemushetkellä tunnettuun tekniikkaan nähden uusi ja keksinnöllinen. Hyödyllisyysmalliasioissa sovelletaan tällöin matalampaa keksinnöllisyyskynnystä kuin patenttiasioissa. Jos suojan saamisen edellytykset eivät täyty, hakemus hylätään joko heti viran puolesta tai sellaisen tahon vaatimuksesta, joka haluaa estää haetun yksinoikeuden myöntämisen. PRH:n päätöksestä voi valittaa valituslautakunnalle, joka on PRH:n muusta organisaatiosta erillinen muutoksenhakuelin.

Valituslautakunnan päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO), joka vuosittain käsittelee parikymmentä patentti- ja hyödyllisyysmalliasiaa. Ne ratkaistaan erityiskokoonpanossa, johon säännönmukaisen viiden hallintoneuvoksen kokoonpanon lisäksi kuuluu kaksi teknistä asiantuntemusta edustavaa yli-insinöörineuvosta.

KHO:ssa käsiteltävissä patentti- ja hyödyllisyysmalliasioissa tulee eräiden muodollisten kysymysten lisäksi yleensä pääkysymyk-

senä ratkaistavaksi se, onko keksintö riittävän uusi ja keksinnöllinen patentin tai hyödyllisyysmallisuojaajan saamiseksi. Tällöin tulee periaatteessa ottaa huomioon missä tahansa maailmassa tunnetuksi tullut tekniikka. Absoluuttisesta uutuus- ja keksinnöllisyysvaatimuksesta johtuen uusia uutuudenesteitä voi esittää koko käsittelyn ajan ja hakija voi vastaavasti rajoittaa hakemustaan kaikissa asteissa KHO:ta myöten, mikä on ylimmässä muutoksenhakuasteessa varsin poikkeuksellista.

Suomi on 1.10.1980 liittynyt patenttiyhteistyösopimuksen (PCT) jäsenmaaksi, ja patenttiasioiden kansainvälinen luonne näkyy myös siinä, että huomattava osa täällä tehdyistä patenttihakemuksista perustuu kansainvälisiin PCT-hakemuksiin. On myös tavalista, että patentin hakija keksintönsä patentoitavuuden tueksi vetoaa muissa maissa saamiinsa patenteihin.

Lisäksi Suomi on 1.3.1996 lähtien ollut Euroopan patenttisopimuksen (EPC) jäsenmaa. Suomessa voimaan tulevia patenteja myöntää siten myös Euroopan patenttiovirasto (EPO), mikä on vähentänyt kansallisia patenttihakemuksia ja myös patenttivalitusten määrää KHO:ssa. Suomen kuuluminen EPO:on on myös herättänyt keskustelua EPO:n päätösten ja oikeuskäytännön merkityksestä kansallisten patenttihakemusten käsittelyyn ottaen huomioon, että patenttilainsäädäntömme on harmonisoitu EPC:tä vastaavaksi. ■

Toiminnasta

Hallinto-oikeuspäivä. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin marraskuussa perinteinen hallinto-oikeuspäivä. Korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien yhteisessä keskustelutilaisuudessa oli teemana kansainvälistyvä hallintolainkäyttö.

Alueellisten hallinto-oikeuksien kansa oli myös muuta koulutusta ja yhteydenpitoa. Hallinto-oikeuksista esimerkiksi oli esittelijöitä korkeimmassa hallinto-oikeudessa perehtymässä kaava-asioiden käsittelyyn.

Kansainvälinen yhteistyö. Touku-kuussa korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin Euroopan unionin ylimpien

hallintotuomioistuinten yhdistyksen yleiskokous. Siihen osallistuivat ylimpien hallintotuomioistuinten presidentit viidestätoista EU-jäsenvaltiosta sekä edustajat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta.

Yhdistyksen nimi on englanninkielellä Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union ja ranskankielellä Association des Conseils d'Etat et des Juridictions administratives suprêmes de l'Union européenne. Kertomusvuonna

Marraskuussa järjestettiin korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien yhteinen keskustelutilaisuus.

Huhtikuussa vieraili Kiinan varaoikeusministeri, rouva Liu Yang seurueineen.

korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg toimi yhdistyksen puheenjohtajana.

Useiden muidenkin ulkomaisten tuomioistuinten ja oikeusviranomaisien edustajia tutustui korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan. Ruotsin ylimpään hallintotuomioistuimeen Regeringsrätteniin pidettiin yllä läheistä yhteistyösuhdetta. Kertomusvuonna oli Regeringsrättenin edustajien vuoro vieraillla korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Vastaavasti korkeimman hallinto-oikeuden edustajat tekivät työvierailuja moniin ulkomaisiin

Lokakuussa vierailivat Regeringsrättenin edustajat. Kuvassa vasemmalta korkeimman hallinto-oikeuden hallintoneuvos Olof Olsson sekä Regeringsrättenin puheenjohtaja Hans Ragnemalm ja jäsen Leif Lindstam.

Toukokuussa korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin Euroopan unionin ylimpien hallinto-tuomioistuinten yhdistyksen yleiskokous.

tuomioistuimiin sekä osallistuivat kansainvälisiin seminaareihin ja kokouksiin. Maailmanlaajuisen ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen AIHJA:n kongressi järjestettiin Senegalin pääkaupungissa Dakarissa eli ensimmäistä kertaa Afrikassa Saharan eteläpuolella. Aiheena olivat ihmisoikeudet hallintotuomioistuimissa. Yhdistyksen nimi on ranskankielellä Association Internationale

des Hautes Juridictions Administratives ja englanninkielellä International Association of Supreme Administrative Jurisdictions.

Lausunnot.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu vuosittain useita lausuntopyyntöjä etenkin hallintoa koskevista lainsäädäntökysymyksistä.

Lausunnot on julkaistu vuosikirjassa.

Vuonna 2001 lausunnot koskivat muun muassa lakia eduskunnan oikeusasiamiehestä, ympäristötiedon saantia ja osallistumisoikeutta koskevaa Århusin yleissopimusta, mielenterveyslakia,

siviilipalvelusmiesten kurinpitoa, pakkokeinojen käyttöä sekä rikosoikeudellisia seuraamuksia, tuomarikoulutustoimikunnan mietintöä, julkisista hankinnoista annettua lakia, valtion virkamiesasetusta, kielilakikomitean mietintöä, hallintolakia ja hallintolainkäyttölakia sekä aloitetta verkkotoiminnan kohtuullisen tuoton arvioinnin kehittämiseksi. ■

Organisaatio ja henkilöstö

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimivat tuomareina presidentti ja 20 hallintoneuvosta. Lisäksi voi olla määräaikaista hallintoneuvoksia. Korkeimman hallinto-oikeuden presidenttinä on vuodesta 1993 lähtien toiminut oikeustieteen tohtori Pekka Hallberg.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on noin 40 esittelijää ja noin 40 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. Kansliaa johtaa kansliapäällikkö Sakari Vanhala.

Korkein hallinto-oikeus toimii kolmena

jaostona. Ensimmäinen jaosto käsittelee muun muassa rakennus-, kunnallis- ja virkamiesasioita, toinen jaosto vero- ja kilpailuasioita sekä kolmas jaosto sosiaali-, ulkomaalais- ja ympäristöasioita. Jaostot eivät kuitenkaan ole erikoistuneita pelkästään tiettyjen asiaryhmien käsittelyyn, vaan ne voivat käsitellä kaikkia asioita. Erilaisia asiaryhmiä on yhteensä noin 180.

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostojen istunnoissa, säännönmukaisesti viiden tuomarin kokoonpanoissa. Vesilaissa ja ympäristönsuojelulaissa tarkoitettuisissa asioissa sekä patenttia, hyödyllisyysmallia ja integroidun piirin piirimallia koskevissa asioissa oikeuden kokoonpanoon kuuluu lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi asianomaisen alan asiantuntijajäsentä.

Valituslupa-asiassa hakemus voidaan hylätä kolmen tuomarin kokoonpanossa. Periaatteellisesti merkittävä lainkäyttöasia voidaan ratkaista koko jaoston istunnossa eli niin sanotussa jaostoplenumissa tai korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnossa.

Osastosihteeri Anne Sahlman (kuvassa istuu) ja notaari Ritva Ingman työskentelevät ensimmäisen jaoston jaostotoimistossa. Esimerkiksi kaava-asioita varten tarvitaan paljon karttoja.

Osastosihteeri Nina Johnsson (kuvassa vasemmalla) ja kirjaaja Eeva Väänänen-Silén palvelevat kirjaamon asiakkaita.

Kun lainkäyttöasia on tullut vireille korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jaoston notaari ja osastosihteeri vastaavat ensi vaiheessa asian valmistelusta eli etenkin selitysten ja vastaselitysten hankkimisesta. Esittelijä selvittää ennen istuntoa asian tosiseikat ja oikeudelliset kysymykset sekä tekee päätösehdotuksen. Istunnossa esittelijän kirjallisen ja suullisen esityksen jälkeen tuomarit neuvottelevat ja päättävät asiasta.

Tosiseikkojen selvittämiseksi korkein hallinto-oikeus voi järjestää katselmuksen tai suullisen käsittelyn. Katselmuksia järjestetään lähinnä ympäristöön liittyvissä asioissa.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunta 31. 12. 2001

Presidentti ja muut oikeuden jäsenet

Presidentti Pekka Hallberg

Hallintoneuvokset Timo Silenti, Ahti Rihto, Erkki Onikki, Ilmari Ojanen, Olof Olsson, Ismo Talikka, Ritva Koljonen, Esa Aalto, Pirkko Ignatius, Lauri Tarasti, Pirkko Lundell, Hannu Koskinen, Raimo Anttila, Tuulikki Keltanen, Marita Liljeström, Olli Nykänen, Heikki Karapuu, Pekka Vihervuori, Marjatta Kaján, Heikki Kanninen, *määräaikainen hallintoneuvos* Niilo Jääskinen

Lisäksi määräaikaisena hallintoneuvoksena vuoden 2001 aikana oli Ilkka Pere
1. 1. - 30. 9. 2001.

Ympäristöasiantuntijaneuvokset Pertti

Vakkilainen, Pentti Hannonen, Ilkka Hirsto, Heikki Kiuru, Pertti Seuna, Pertti Eloranta, Janne Hukkinen, Juha Kämäri

Yli-insinöörineuvokset Karri Vartiainen,

Pentti Uuspää, Tapani Jokinen, Allan Johansson, Matti Kleimola

Presidentti toimii ensimmäisen jaoston puheenjohtajana. Toisen jaoston puheenjohtajana oli 31.12.2001 hallintoneuvos Ahti Rihto ja kolmannen jaoston puheenjohtajana hallintoneuvos Timo Silenti.

Esittelijät

Kansliapäällikkö Sakari Vanhala

Esittelijäneuvokset Ilkka Pere, Marianne Båsk, Liisa Hyvärinen, Ilpo Havumäki, Paula Tenkanen, Tapio Kuosma, Marina Äimä, Matti Metsäranta, Tuulia Riikonen, *vanhemmat hallintosihteerit* Kai Träskelin, Leena Halila (vv.), Kari Honkala, Matti Halen (vv.), Eila Rother (vv.), Hannu Ranta, Irma Telivuo, Marja-Terttu Savolainen, Anne Niemi (vv.), *hallintosihteerit* Raimo Viitasaari, Marjo Snellman, Kari Nieminen, Anneli Tulikallio, Liisa Tähtinen (vv.), Marja-Liisa Judström, Irene Mäenpää, Arja Niemelä, Marja Leena Kempainen, Kristina Björkvall, Hannele Klemettinen, Kari Tornikoski (vv.), Mikko

Rautamaa, Leo Kaasinen, Riitta Kreula, Riitta Mutikainen, Marita Eeva, Päivi Pietarinen (vv.), *määräaikaiset hallintosihteerit* Satu Heikkilä, Petri Leinonen, Aila Linnakangas, Maija-Liisa Marttila, Jaana Moilanen, Elisabeth Vuorenhela

Hallinnollinen sihteeri Marja Ihto toimi vuonna 2001 esittelytehtävissä.

Muu henkilökunta

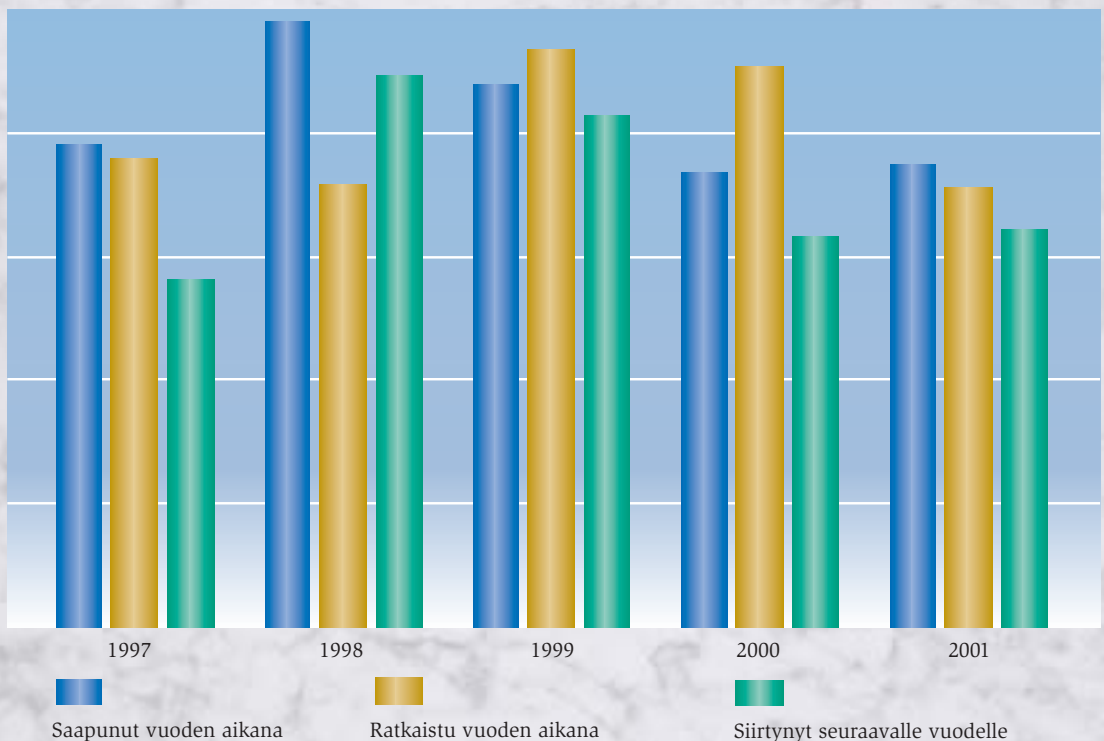
Tiedotuspäällikkö Timo Ahvenniemi, *atk-lakimies* Pekka Tuominen, *tietoasian-tuntija* Marja Halttunen (vv.), *kirjaaja* Eeva Väänänen-Silén, *notaarit* Ritva Ingman, Vuokko Kantanen, Paula Kilponen, Carita Rostiala, Marjatta Räsänen, Satu-Maarit Tarkkanen, *taloussihteeri* Marja Klaavo, *atk-suunnittelija* Minna Ronkainen, *osastosihteerit* Liisa Hartikainen, Nina Johnsson, Soili Palmu, Anne Sahlman, Sinikka Savolainen, Kaarina Tallberg, Elina Tukiainen, *toimistosihteerit* Merja Ahlfors, Tuula Harkio, Pirkko Heikkinen, Mirja Johansson, Heli Kalajainen, Liisa Martikainen, Henna Mäkinen, Elisa Nousiainen, Christina Nyberg, Terttu Näsänen, Tarja Piho, Maarit Romppanen, Anneli Ronimus, Piia Ronkainen, Suvi Seppälä, Marja Tiihonen, Eila Viitaniemi, Raija Vuori, *ylivirastomestari* Kari Joutsenlahti, *virastomestarit* Anssi Kaikko, Timo Rousku, Tapani Ruostela, *projektisihteeri* Jani-Matti Isoviita ■

Tilastoja

Työtilanne 1986-2001

	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Siirtynyt seuraavalle vuodelle
1986	6130	6163	3367
1987	6367	6465	3269
1988	5739	5894	3116
1989	5285	5377	3024
1990	5219	5068	3183
1991	5435	5520	3108
1992	7118	5434	4807
1993	7147	6132	4903
1994	6523	7302	4059
1995	4807	5909	2948
1996	4377	4526	2756
1997	3910	3852	2772
1998	4904	3565	4441
1999	4372	4701	4094
2000	3691	4574	3183
2001	3752	3612	3281

Työtilanteen kehitys 1997-2001

Saapuneiden asioiden määrät asiaryhmittäin 1998-2001

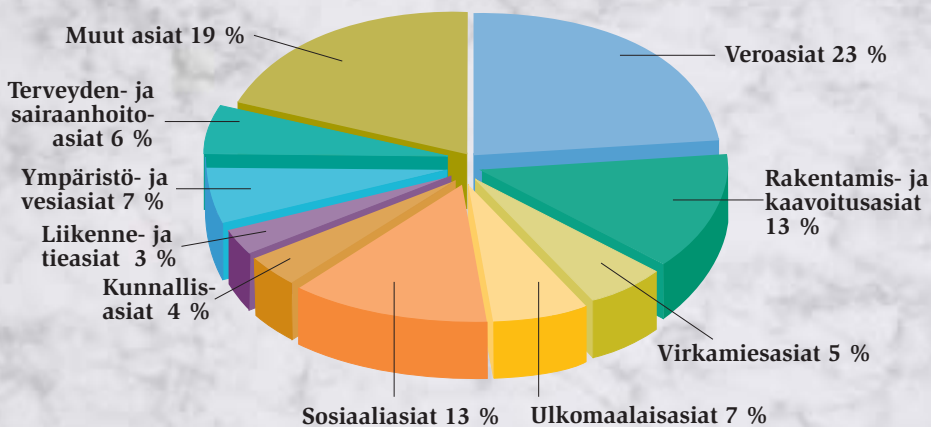
Valitusasiat	Lukumäärä				Valituksista %			
	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001
Veroasiat	977	927	921	803	21	24	28	23
Rakentamis- ja kaavoitusasiat	403	380	317	457	9	9	10	13
Virkamiesasiat	327	192	168	181	7	5	5	5
Ulkomaalaisasiat	145	152	148	228	3	4	4	7
Sosiaaliasiat	243	419	472	460	5	10	14	13
Kunnallisuusasiat	217	196	178	131	5	5	5	4
Liikenne- ja tieasiat	98	90	71	108	2	2	2	3
Ympäristö- ja vesiasiat	231	244	211	228	5	6	6	7
Natura	1241	0	0	0	28	0	0	0
Saamelaiskäräjävaaliasiat	0	657	0	0	0	17	0	0
Terveysten- ja sairaanhoitoasiat	202	178	162	193	4	4	5	6
Muut asiat	495	580	689	657	11	14	21	19
Valitusasiat yhteensä	4579	4015	3337	3446	100	100	100	100

Hakemusasiat	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001
Purku	250	284	271	216	77	79	77	71
Menetetyn määräajan palauttaminen	34	24	43	52	10	7	12	17
Muut	41	49	40	38	13	14	11	12
Hakemusasiat yhteensä	325	357	354	306	100	100	100	100

Kaikki asiat yhteensä **4904** **4372** **3691** **3752**

Kesku

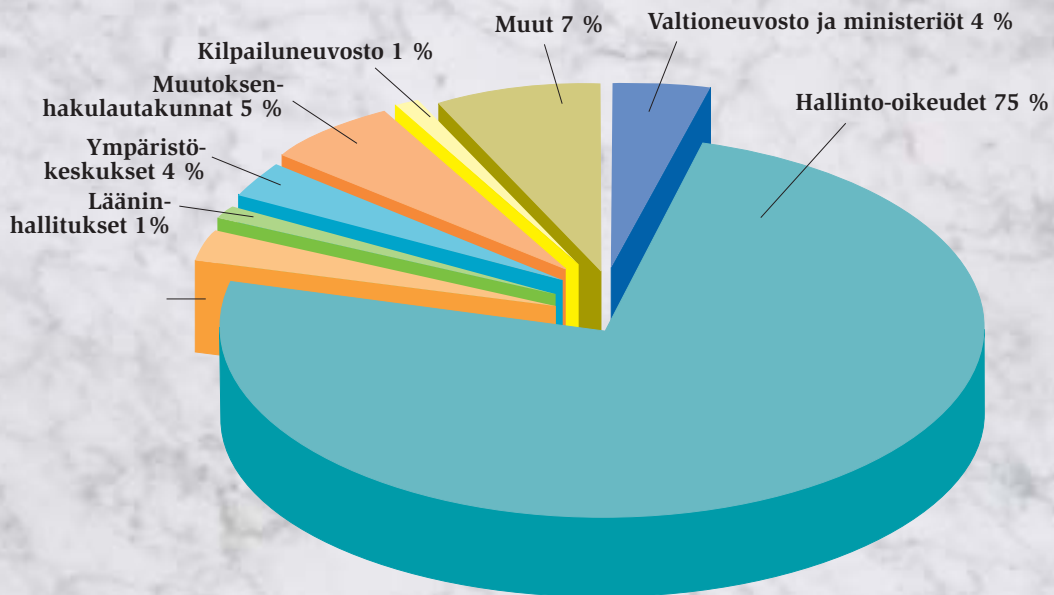
Saapuneet valitukset asiaryhmittäin vuonna 2001

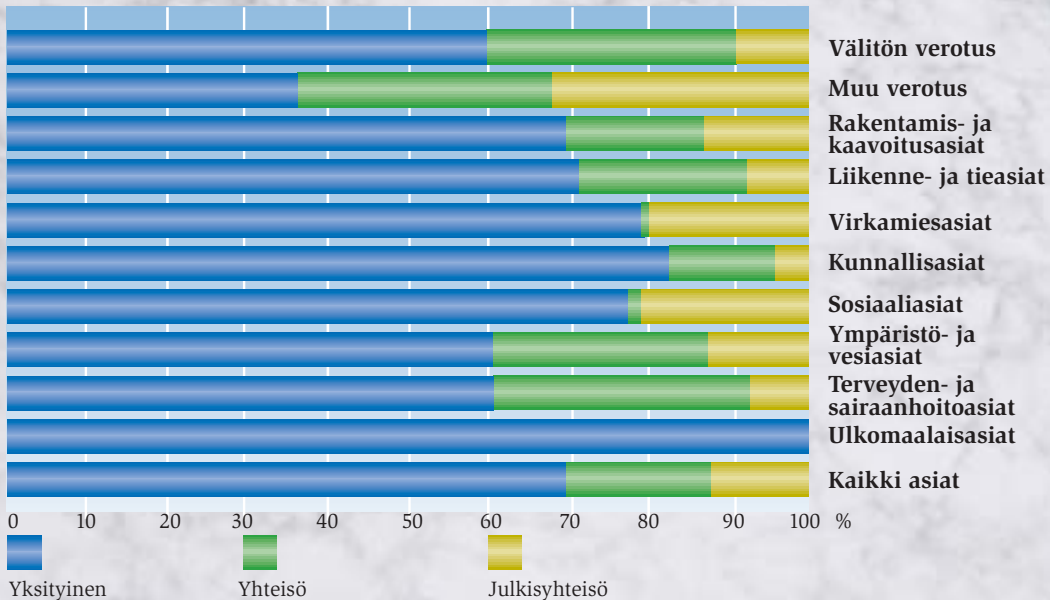
Saapuneet asiat viranomaisittain 1997-2001

	1997	1998	1999	2000	2001
Valtioneuvosto ja ministeriöt	347	1466	262	213	160
Hallinto-oikeudet	2281	2362	2446	2605	2798
Vesiylioikeus	77	43	51	0	1
Keskusvirastot	204	125	129	100	105
Lääninhallitukset	57	26	28	26	47
Ympäristökeskukset	215	230	205	133	109
Muutoksenhakulautakunnat				192	216
Kilpailuneuvosto				41	45
Muut	729	652	587	381	271
Yhteensä	3910	4904	3708	3691	3752

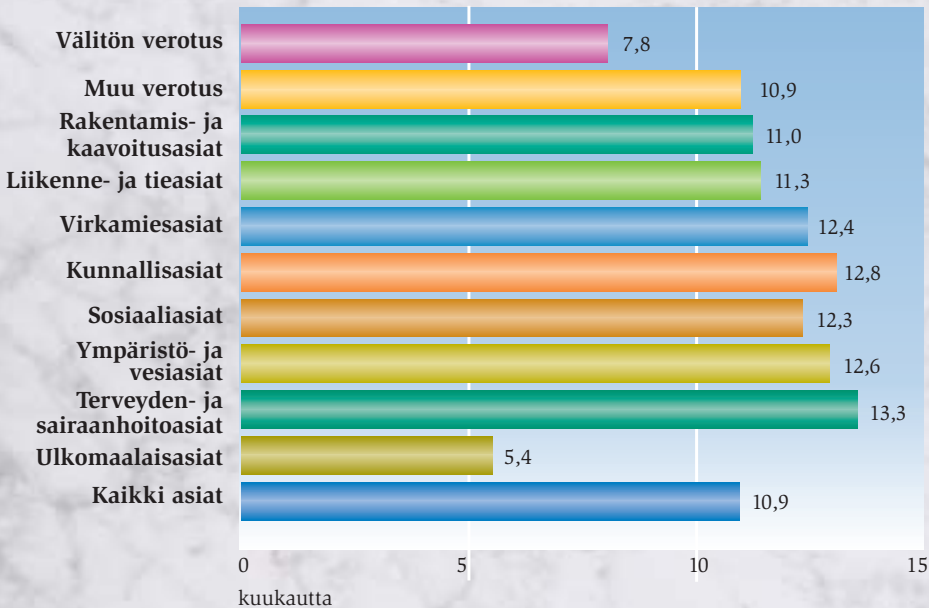
Vuonna 2001 saapuneet asiat viranomaisittain

Vuonna 2001 saapuneet asiat muutoksenhakijoittain

Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2001

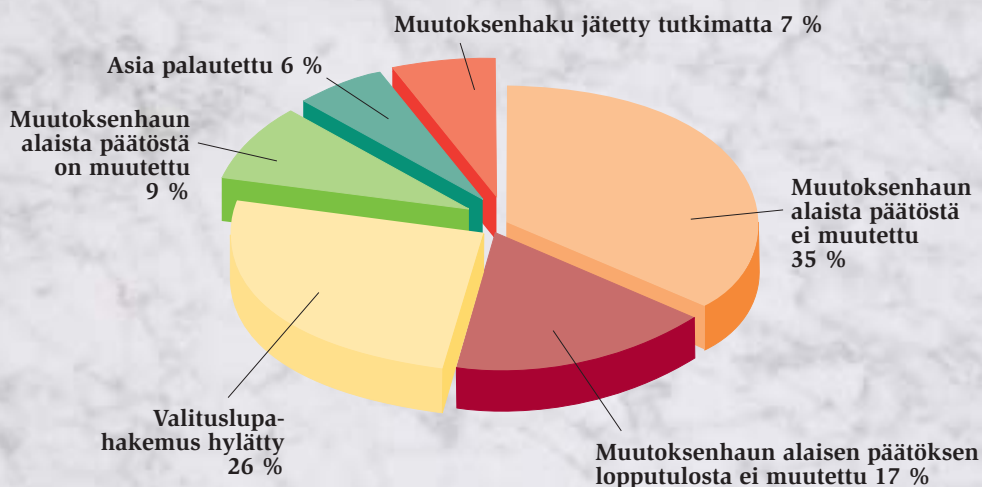

Ratkaistujen asioiden lopputuloksesta

%

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1. Päätöstä valitusasiassa ei muuteta (lopputulokseltaan eikä perusteluiltaan)	44,1	26,8	29,5	26,6	27,3	33,0	27,5
2. Päätöksen lopputulosta valitusasiassa ei muuteta (mutta kylläkin perusteluja)	18,5	21,0	19,3	16,0	24,3	26,4	17,0
3. Päätöstä valitusasiassa muutetaan (myös lopputulokseltaan)	10,6	9,3	9,4	8,8	8,5	4,9	8,1
4. Valituslupahakemus hylätään	9,0	21,0	20,8	28,2	22,1	17,2	26,1
5. Valitusasia palautetaan	7,5	7,9	7,6	4,8	5,5	6,0	5,6
6. Ylimääräinen muutoksenhaku hyväksytään	1,1	0,6	1,2	0,9	1,1	0,7	0,8
7. Ylimääräinen muutoksenhaku hylätään	3,0	5,9	4,9	6,6	5,0	4,7	6,1
8. Siirretään hallitukselle	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0
9. Siirretään muulle viranomaiselle	0,2	0,1	0,3	0,7	0,3	0,3	0,2
10. Asia raukeaa							2,0
11. KHO ei ota asiaa tutkittavakseen	5,5	7,1	6,7	7,2	5,8	6,8	6,6

Vuonna 2001 ratkaistujen asioiden lopputuloksesta

Vireillä olleet asiat saapumisvuosittain v. 2001 lopussa

	1996	1998	1999	2000	2001	Vireillä vuoden lopussa
Valitus	2	5	31	360	1568	1966
Valituslupa	0	2	20	243	806	1071
Osittainen valituslupa	0	0	0	0	1	1
Purku	0	0	3	40	141	184
Menetetyn määräajan palauttaminen	0	0	0	11	22	33
Kantelu	0	0	0	3	16	19
Muu hakemus	0	0	0	3	4	7
Yhteensä	2*	7	54	660	2558	3281

**Asioihin pyydetty ennakkoratkaisua
Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta*

Korkeimman hallinto-oikeuden työtilasto vuodelta 2001

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
A. Asiaryhmittäin										
Kansalaisuusasiat	18	23	31	23		7		1		10
Ahvenanmaan itsehallinto	37	27	38	14	8	3	4		1	25
Turvapaikka- ja pakolaisuusasiat	35	79	87	60	3	9	11	4	1	26
Muut ulkomaalaisasiat	44	172	108	82	8	13	4	1		110
Muu valtio-oikeusasia		1	1				1			
Saamelaiskäräjävaaliasiat	9	1	10	9				1		
Maksuvapautus	4	15	12	11			1			7
Edunpalautus ja vahingonkorvaus	5	3	3	3						5
Asiakirjajulkisuus	29	35	42	20	2	15	4	1	2	20
Tietosuoja	7	8	10	6	1		3			5
Siviilioikeudelliset oikeushenkilöt	3	3	4	2			2			2
Hallintokantelu	2	2	1				1			3
Muu yleishallintoasia	14	19	15	11	1		1	2		18
Harkinnanvaraiset valtionavustukset	5	2	6	5				1		1
Yleinen oikeusapu	4	5	2	2						7
Virka- ja työsuhde (valtion virkamiehet)	32	41	44	37	4		2	1	1	28
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (valt. virkam.)	8	17	14	12	1			1		11
Kurinpito (valtion virkamiehet)	7	6	9	8			1			4
Muu virkamiesoikeusasia (valt. virkam.)	24	17	25	20	1	3	1			16
Kunnallisvaalit		10	9	7	2					1
Kuntajako	1	2								3
Kunnalliset säännöt	3	1								4
Kunnanvaltuuston päätökset	82	45	71	65	3		2	1		56
Kunnanhallituksen päätökset	51	32	50	42	5	1	2			33
Kunnan lautakuntien päätökset	47	27	38	29	6	1	2			36
Virka- ja työsuhde (kunnan viranhaltijat)	105	79	99	86	9	2	2			85
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (kunnan viranhaltijat)	23	24	24	12	11	1			1	24
Kurinpito (kunnan viranhaltijat)	8	13	7	6	1					14
Kuntien yhteistoiminta	17	13	16	10	4		2			14

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Muut kunnallisasiat	10	6	7	6	1				1	8
Kirkko-oikeus	18	38	26	17	2	1	4	2		30
Eläkeasiat	1	8	4	2			2			5
Väestökirjanpito	3	1	3	1						1
Etu- ja sukunimi	1	2	1	1						2
Muu väestöhallintoasia	1									1
Ampuma-aseasiat	14	29	27	24	2	1				16
Yleinen järjestys, huvitilaisuudet	4	8	7	4	1		2		1	4
Seutu- ja yleiskaava	151	79	104	53	13	22	14	2	1	125
Asemakaava ja tonttijako	41	15	36	29	3		3	1		20
Rakennuskaava	18	14	15	10			4	1	1	16
Rantakaava	29	18	27	17	3	5	1	1	1	19
Muut kaavoitusasiat	1	3	1		1					3
Rakennusjärjestys	1		1		1					
Rakennuslupa-asiat	55	22	56	43	9	1	3		1	20
Muut rakentamiseen liittyvät lupa-asiat	25	7	20	11	5	1	2	1		12
Poikkeus- ja lohkomislupa-asiat	84	69	89	71	3	4	8	3	1	63
Rakennusvalvonta ja luvaton rakentaminen	25	25	29	20	4		5			21
Rakennuksen purkaminen		1	1	1						
Rakennussuojelu	11	6	14	11	2		1			3
Rakennuslain mukainen lunastusmenettely	2	1								3
Muut rakennusasiat	20	3	14	13			1			9
Maakuntakaava (MRL)		1	1				1			
Yleiskaava (MRL)		13								13
Asemakaava (MRL)	3	35	7	4			1	2		31
Ranta-asekaava (MRL)		8								8
Muu maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvä asia (MRL)		1	1				1			
Tonttijako (MRL)		4	1				1			3
Kadut ja yleiset alueet (MRL)		3								3
Lunastaminen kaavan perusteella (MRL)		1								1
Rakennussuojelu (MRL)		3	1	1					1	3
Rakennuslupa (MRL)	7	46	7	3	2		1	1	2	44
Rakennuslupa suunnittelutarvealueella (MRL)	1	9								10
Rakennuksen kunnossapito, ympäristöhoito yms. (MRL)		2	2	1			1			

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Toimenpidelupa (MRL)	1	17	1					1		17
Purkamislupa (MRL)		2	1	1						1
Maisematyöluva (MRL)		5	2	2						3
Tyyppihyväksyntä (MRL)		2	2					2		
Poikkeaminen (MRL)	6	66	11	6	2			3		61
Rakennusvalvonta (MRL)		5								5
Uhkasakko ja teettäminen rakennusasiassa (MRL)		4								4
Muu rakennusasia (MRL)		1								1
Katu- ja rakennuskaavatie	9	2	7	7						4
Viemäri- ja vesijohto	4	2	4	4						2
Jätevesimaksu		7	5	5						2
Muut kunnallistekniikkaa koskevat asiat	1	2	2	2						1
Ympäristöluva-asiat	76	69	45	29	11	1	4			100
Sijoitusluva-asiat	3	1	4	4						
Jätehuoltoasiat	19	31	29	20	4	3	2		1	20
Terveysvalvonta-asiat	9	11	6	5	1					14
Meluntorjunta		2								2
Öljyvahinkojen torjunta	4		4	4						
Maasto- ja moottoriveneliikenne	3	8	6	6						5
Maa-ainesasiat	24	27	29	17	11		1			22
Ulkoilu ja leirintä	2		2	2			1			
Luonnonsuojelu	11	8	11	8	2		1			8
Mainostaulu		2								2
Muut ympäristöasiat	5	9	4	4						10
Natura-asiat	1	1								2
Eläinsuojelu	2	5	4	3	1					3
Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu		1								1
Asuntotuotanto ja asuntoasiat		40					1			40
Lunastusasiat	9	3	7	4		2	1			5
Etuosto-oikeusasiat	5	4	5	5						4
Muut kiinteistöasiat	5	3	4	3		1			1	3
Rakentaminen vesistöön	19	23	16	8	3	2	3			26
Pohjavesi	3	5	2	2						6
Veden johtaminen nesteinä käytettäväksi	1									1
Jäteveden johtaminen	10	6	2	2						14
Kalankasvatus	2	6	3	2	1					5
Korvaukset	16	9	14	4	9	1				11

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätöksiä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Muut vesiasiat	28	21	11	8	2	1				41
Yleinen tie	15	12	16	13		3				11
Yksityinen tie	1		1	1						
Muu tieasia	1		1	1						
Ajokortti- ja ammattiajolupa-asiat	11	12	12	8	1		3		1	10
Autokoulu		3								3
Ammattimainen moottoriajoneuvoliikenne	21	40	25	18		3	2	2		36
Liikenteen virhe- ja muut maksut	9	12	12	10	1		1			9
Rautatieliikenne, merenkulku, ilmailu	1	2	1		1					2
Tietoliikenne	21	35	37	35	1		1		1	18
Muut liikenneasiat	5	2	6	1	1		4			1
Merimiehiä, lentäjiä yms. koskevat asiat	2	2	1	1						3
Nopeus- ja painorajoitukset		2		1						2
Muut ajoneuvoja koskevat asiat	12	5	4	1		3				13
Pankki- ja vakuutustoiminta	7	6	4	3		1				9
Kaivostoiminta	6	4	4	2			1	1		6
Elintarvikekauppa	1		1	1						
Majoitus- ja ravitsemisliikkeet, anniskelulupa-asiat sekä alkoholin vähittäismyynti	36	90	54	40	6		5	3		75
Ulkomaalaisen harjoittama elinkeino		1								1
Muut elinkeinoasiat	3	2	3	3						2
Kilpailuoikeus, kuluttajansuoja, hintavalvonta	58	49	60	33	18	6	2	1	1	46
Muu elinkeinotoiminnan valvonta	8	1	3				3		1	5
Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet		10	3	2			1			7
Kaupparekisteri	1	1	1				1			1
Patentti- ja hyödyllisyysmalli	23	32	20	8	1	10		1		35
Mallisuus- ja tavaramerkki	54	34	58	37	2	17	2		1	29
Muut taloushallintoasiat	2	5	5	4	1				1	1
Peruskoulu ja lukio	3	15	6	3	1		2			12
Ammattiopetus	4	4	2	1				1		6
Yliopistot ja korkeakoulut	6	3	6	5	1					3

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Toimeentulotukiasiat	210	273	281	249	5	12	7	8	7	195
Huostaanotto- ja lastensuojeluasiat	76	141	122	96	12	5	8	1	2	93
Lapsen elatusavun turvaaminen	12	10	8	7			1			14
Kehitysvammaisten erityishuolto	8	3	1	1						10
Vammaispalveluasiat	68	83	51	35	2	8	6		2	98
Muu sosiaalinen avustustoimenpide	3	3	4	4						2
Muut sosiaaliasiat	7	12	8	4	1		3			11
Kansanterveystyö	4		2	1	1					2
Mielenterveysasiat	47	159	135	128			6	1	5	66
Apteekkilaitos	28	29	39	28		1	1	9		18
Terveysten- ja sairaanhoitotoimen harjoittaminen	2	4	3	1		2				3
Elintarvikevalvonta	2	1	2	1		1				1
Muut terveyden- ja sairaanhoitoasiat	12	14	11	5		2	3	1		15
Opetustoimen valtionosuudet ja -avustukset	6	1	6	4			2			1
Muu valtionosuus- ja avustuksia		1								1
Maataloustuotannon ohjaaminen		1								1
Metsätalouden edistäminen	2	6	5	3		1	1			3
Poronhoito	8	4	5	1	1	2	1			7
Metsästys ja kalastus	20	4	11	11						13
Muut maa- ja metsätalousasiat	46	34	40	28		6	6			40
Työllisyys ja työttömyys	12	6	10	5			5			8
Palkkaturva	45	48	64	53	3	2	2	4		29
Työsuojaus	2	1	2	2						1
Työvoimahallinto	5	10	12	8	2		2			3
Puolustushallinto	13	17	25	18	5		1	1		5
Oikeushallinto	5	8	7	2	1		4		2	4
Muut hallinnonalat	1									1
Maksuton oikeudenkäynti	28	17	34	9	3	1	21			11
Muut asiat		1							1	

	Siirtynyttä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaisia päätöksiä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Asia rauennut	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Henkilökohtaisen tulon verotus	186	330	294	267	17	3	7		6	216
Elinkeinotulon verotus	111	110	151	135	10	1	5			70
Maatilatalouden verotus	4	12	13	13						3
Muu kiinteistötulon verotus		2								2
Varallisuusverotus	1	1	1	1						1
Keskusverolautakunnan ennakkotietoasiat	19	18	27	14	11	1		1		10
Ennakkoperintä ja sosiaaliturvamaksuasiat	24	57	49	44	3	1		1	1	31
Lähdeveroasiat	3	1	3	3						1
Muut tulo- ja varallisuusveroasiat	11	14	18	17			1			7
Perintö- ja lahjaveroasiat	11	37	31	28	3				1	16
Arvonlisäveroasiat	164	113	167	129	31	4	3		5	105
Tulliasiat	87	41	18	16	2				2	108
Valmisteveroasiat	27	38	1	11			1			53
Auto- ja moottoripyöräveroasiat	82	54	29	21	7		1			107
Moottoriajoneuvoveroasiat	4	4	4	4						4
Vakuutusmaksuvero	4	2	1	1						5
Leimaveroasiat	6	3	7	6	1					2
Varainsiirtovero	22	22	23	23						21
Arpajaisveroasiat	1		1	1						
Jätevero	1	1	1	1						1
Muut verot ja maksut	8	4	7	7						5
Yhteensä	3187	3752	3612	2779	322	202	237	72	46	3281
B. Muutoksenhakulajeittain										
Valitus	1935	2166	2120	1531	205	152	173	59	15	1966
Valituslupa	960	1279	1169	997	87	44	30	11		1071
Osittainen valituslupa	1	1	1	1						1
Purku	231	216	239	196	19	5	17	2	23	184
Menetetyn määräajan palauttaminen	34	52	51	39	6		6		2	33
Kantelu	17	24	21	10	2	1	8		1	19
Muu hakemus	9	14	11	5	3		3		5	7
Yhteensä	3187	3752	3612	2779	322	202	237	72	46	3281

Hallinto-oikeuksista/ lääninoikeuksista ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta saapuneet asiat vuosina 1998-2001

	1998	1999	2000	2001
Lääninoikeudet				
Uudenmaan	946	902	69	6
Turun ja Porin	294	398	9	0
Hämeen	276	250	10	0
Kymen	109	81	3	0
Mikkelin	66	66	0	0
Kuopion	90	77	0	0
Pohjois-Karjalan	79	69	0	0
Vaasan	133	142	14	2
Keski-Suomen	113	84	5	0
Oulun	167	186	2	0
Lapin	87	90	4	0
Yhteensä	2360	2345	116	8

	1998	1999	2000	2001
Hallinto-oikeudet				
Helsingin		35	1089	1014
Turun		29	345	452
Hämeenlinnan		6	293	343
Vaasan		6	272	298
Kouvolan		1	112	127
Kuopion		6	127	245
Oulun		8	150	173
Rovaniemen		4	90	120
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	16	6	11	18
Yhteensä	16	101	2489	2790

Alueelliset hallinto-oikeudet ja muu alempi hallintolainkäyttö

Suomen perustuslain mukaan yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet.

Vuonna 2001 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista 3.752 asiasta 2.798 eli 75 prosenttia koski muutoksenhakua alueellisten hallinto-oikeuksien antamiin päätöksiin.

Pääsääntö on, että valitustie hallintoviranomaisten päätöksistä menee ensin alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Korkeimmalta hallinto-oikeudelta haetaan kuitenkin muutosta myös eräiden muutoksenhakulautakuntien päätöksiin. Vuonna 2001 saapui korkeimpaan hallinto-oikeuteen esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnasta 64 asiaa, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksesta 52 asiaa, virkamieslautakunnasta 48 asiaa, maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta 29 asiaa ja keskusverolautakunnasta 27 asiaa.

Kilpailuneuvoston päätöksistä saapui vuonna 2001 korkeimpaan hallinto-oikeuteen 45 asiaa. Kertomusvuonna eduskunta päätti uudistuksesta, jolla kilpailuneuvoston kilpailunrajoitus- ja hankinta-asiat sekä markkinatuomioistuimen käsittelemät asiat keskitetään uudelle markkina-oikeudelle. Markkinaoikeuden päätöksiin kilpailu- ja hankinta-asioissa voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden osoite on Raatihuoneenkatu 1.

Markkinointiin liittyvissä asioissa muutosta voidaan hakea korkeimmalta oikeudelta, jos se myöntää valitusluvan.

Alueelliset hallinto-oikeudet.

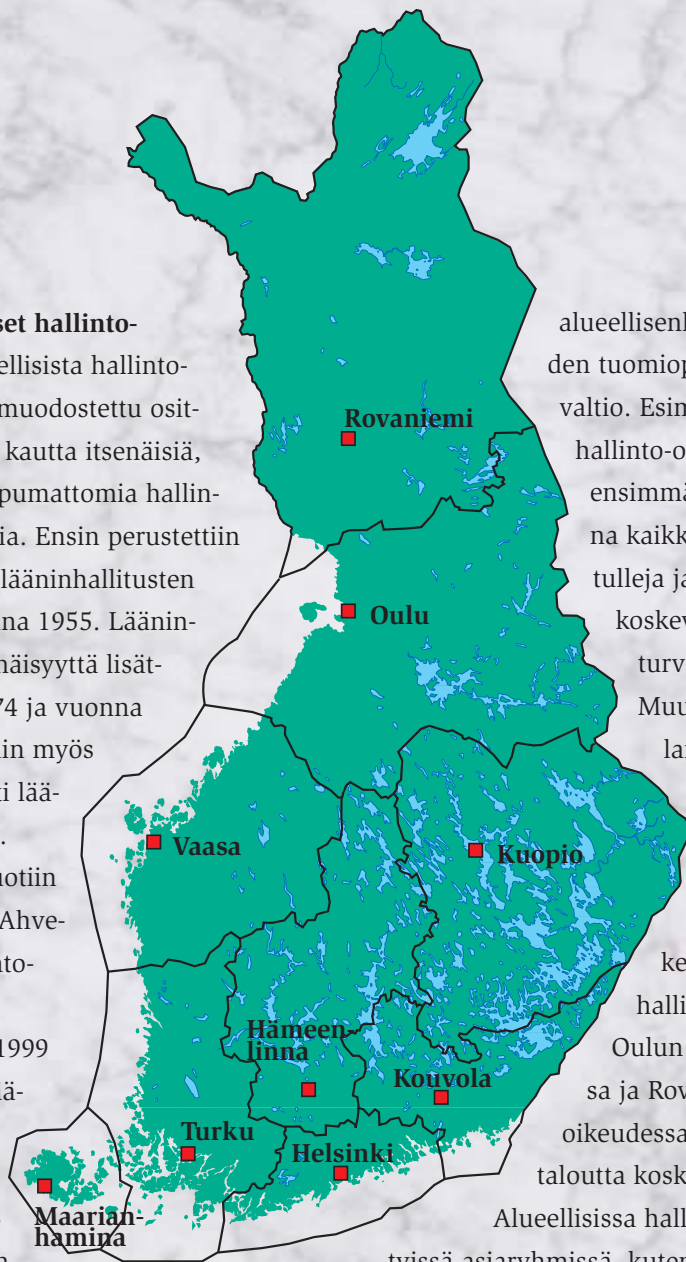
Alueellisista hallinto-oikeuksista on muodostettu osittaisuudistusten kautta itsenäisiä, hallinnosta riippumattomia hallintotuomioistuimia. Ensin perustettiin läänioikeudet lääninhallitusten yhteyteen vuonna 1955. Läänioikeuksien itsenäisyyttä lisättiin vuonna 1974 ja vuonna 1989 ne erotettiin myös organisatorisesti lääninhallituksista. Vuonna 1994 luotiin erillisellä lailla Ahvenanmaan hallintotuomioistuin.

Vuonna 1999 yhdestätoista läänioikeudesta muodostettiin hallinto-oikeuslailla kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta. Ne ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maakuntajakolain mukaisesta maakunnasta. Kuitenkin tietyissä asiaryhmissä

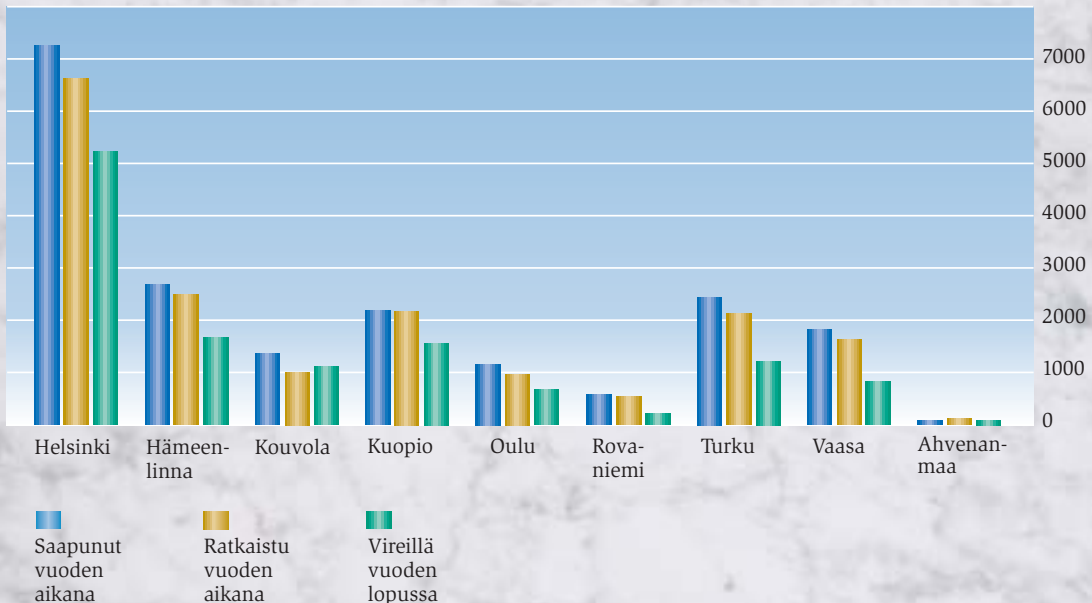
alueellisenkin hallinto-oikeuden tuomiopiirinä voi olla koko valtio. Esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena kaikki arvonlisäveroa, tulleja ja valmisteveroa koskevat asiat sekä turvapaikka-asiat. Muutoksenhaku vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja velvoittamispäätöksistä on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. Oulun hallinto-oikeudessa ja Rovaniemen hallinto-oikeudessa käsitellään porotaloutta koskevia valituksia.

Alueellisissa hallinto-oikeuksissa tietyissä asiaryhmissä, kuten mielenterveysasioissa ja lasten huostaanottoa koskevissa asioissa, asian käsittelyyn osallistuu lainoppineiden jäsenten lisäksi asianomaisen alan asiantuntijajäsen. Myös kun Vaasan hallinto-oikeudessa käsitellään vesi- ja ympäristönsuojelulakien mukaisia asioita, kokoonpanoihin kuuluu lainoppineiden jäsenten lisäksi asiantuntijajäseniä. ■

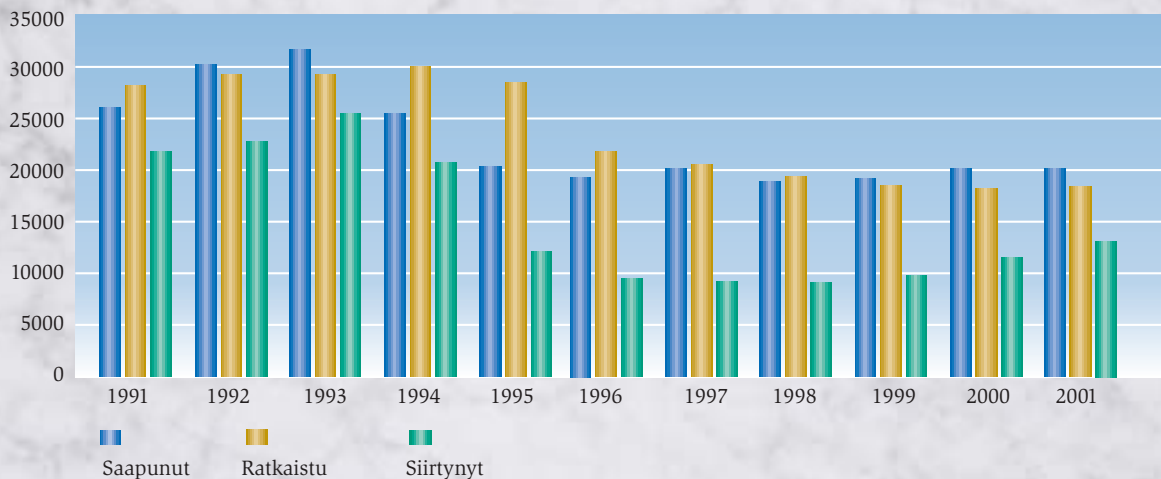
Hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilasto 2001

	Vireillä vuoden alussa	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Poistettu vuoden aikana	Vireillä vuoden lopussa	Muutos +/-
Helsinki	4774	7374	6744	85	5319	+ 545
Hämeenlinna	1605	2807	2619	9	1784	+ 179
Kouvola	864	1477	1099	1	1241	+ 377
Kuopio	1666	2303	2299	11	1659	-7
Oulu	596	1278	1096	1	777	+ 181
Rovaniemi	247	686	626	7	300	+ 53
Turku	989	2547	2222	8	1306	+ 317
Vaasa	794	1929	1735	35	953	+ 159
Ahvenanmaa	115	87	112	0	90	-25
Yhteensä	11650	20488	18552	157	13429	+ 1779

Tiedot ovat hallinto-oikeuksien ilmoittamia.

Lääninoikeuksien/hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilanteen kehitys vuosina 1991-2001

*Toimitus: Timo Ahvenniemi
Ulkoasu: Adplus Oy
Valokuvat: Rauno Träskelin
Painotyö: F. G. Lönnberg*

KORKEIN- HALLINTO- OIKEUS

Unioninkatu 16

00130 Helsinki

Puhelin (09) 185 31

Telekopio (09) 185 3382

www.kho.fi